

Nietzsche en het dilemma van goed en kwaad-4

Petra Bolhuis & Theo Meereboer
Maieutiek 2016

Strijdethiek-priesterethiek

- **“De ridderlijk-aristocratische..uitdraait” (25)** De macht van de aristocraat is openlijk gericht op macht en die van de priester wijst macht (gekoppeld aan het lichaam en de wereld) af, maar juist daardoor is zijn macht veel erger en geperverteerd.
- De superioriteit van de priester is die van mensen die gelijkheid en machteloosheid prediken maar zich wel moreel superieur achten en hun geloof desnoods met geweld opdringen omdat ze het moreel superieur vinden. Maar de ontkenning van het geweld ed. levert ook meer innerlijk leven op dan een direct uitleven van wat er aan macht in je opkomt. De mens wordt dan interessant volgens Nietzsche.

Maieutiek Nietzsche 2016-4

De joden en de christenen

- **Joden....heeft...(26)** De Joden kenden als eerste de relatie met God als uitverkoren volk, kenden de macht van het woord en de superioriteit van de minderbedeelde. De erfenis van deze omkering van waarden hebben de christenen gekregen die zich nog meer dan de joden ooit gedaan hebben richten op de zwakke en de uitgestoten. (zie ook Jenseist, §195)

Maieutiek Nietzsche 2016-4

Omkering van waarden is geslaagd

- **“Maar dit is er gebeurd...ideaal?”** De omvorming van de waarden is zo geslaagd dat wij het niet meer zien.
- Het christendom is de erfenis van het joodse denken.
- Christus aan het kruis is de ultieme bevestiging van de waarden die je wilt.

Maieutiek Nietzsche 2016-4

Israël en de christenen

- **Heeft Israël...heeft.– (27)**
- Nietzsche polemiseert hier het is de vraag of hij het werkelijk joods-christelijke samenzwering ziet of eerder als samenloop van gebeurtenissen die we achteraf tot een verhaal kunnen maken. (Nietzsche heeft een specifieke geschiedsopvatting)

Maieutiek Nietzsche 2016-4

Nieuwe waarden zijn overal

- **“De kerk....vergif...” (29)** De kritiek die we na de omkering van waarden op de kerk hebben is kritiek op haar vorm, niet op haar moraal want die hebben en houden wij ongeacht het instituut! Ook het socialisme, communisme en humanisme dragen deze nieuwe waarden in zich. Dat is noemt Nietzsche hier het vergif.

Maieutiek Nietzsche 2016-4

Wat is hier ressentiment?

- **Ressentiment** (29) is letterlijk vijandschap door vermeend aangedaan onrecht meestal met behoefte aan wraak. Nietzsche lanceert in dit boek een revolutionaire interpretatie van het ressentiment.
- Ressentiment is hier haat en wrok tegen de cultuur van 'het hogere'. Dit ligt ten grondslag aan een vernederende en gelijkmakende moraal.
- Tegen de esthetiek van het voorname,
- Tegen de zelfbevestiging van het individuele,
- Tegen het leven zelf.

Maleutek Nietzsche 2016-4

Verskil heren- en slavenmoraal

- De hogere moraal zet zichzelf neer als de gelukkigen, de uitverkorenen, daarom kunnen ze medelevend zijn naar degenen die het minder getroffen hebben.
- De slavenmoraal is reactief zij heeft een afzetpunt nodig i.t.t. de herenmoraal die zichzelf neerzet.
- De slavenmoraal ontwikkelt slimheid en zal dat hoogachten, ook terughouden van wat in hem leeft zal belangrijk worden. (blz30-31)

Maleutek Nietzsche 2016-4

De mens onttrekt zich aan biologische hiërarchie

- **“Men stelle zich....hijzelf!...”** (32)
- Het *boze* wordt aangewezen en het *goede* komt uit die aanwijzing als vanzelf naar voren, maar het is dus ontstaan in een zich afzetten tegen dat gedrag wat men zelf niet kan vertonen.
- Tegen Ree in zegt Nietzsche dus dat niet Dawinistisch is, maar eerder tegen de natuurlijke orde in gaat.

Maleutek Nietzsche 2016-4

Het blonde beest op de bodem van de beschaving

- “Eén ding willen wij hier op zijn minst ontkennen” (32/33) is volgens ons een vertaalfout er staat “Am wenigsten leugnen” Dus juist het minst ontkennen.
- Wat Nietzsche hier beschrijft is dat het voorpolitieke de uitlaatklep is voor al het opgekropte van het onderling beheerste gedrag van de voornamen onderling. Er zijn dus twee vormen waarin de ‘onschuld’ van het vroegere *goede* zich uit;
 - in een omgang met gelijken in wederzijdse bewaking, bewondering en concurrentie, in het gebruik van hun kracht (olympische spelen)
 - in de verpletterende wreedheid tegenover ongelijken ‘de anderen’

Maleutek Nietzsche 2016-4

Wreedheid

- Wij kunnen ons nauwelijks de wreedheid van die tijd voorstellen en vooral niet de verheerlijking van het wrede zoals in de lijkrede van Pericles, opgetekend door Thucydides. (Zijn lijkrede voor alle Atheners gevallen in een oorlog is beroemd omdat er veel gezegd wordt over de uitgangspunten van de democratie)

Maleutek Nietzsche 2016-4

Vooruitgang en ressentiment

- Als het al het doel zou zijn om de voorname mens te temmen dan nog is de tegenovergesteld onvrije, ressentimentmens nog niet het geslaagde product van dat temmen, maar juist een middel, een werktuig.
- In een later essay schrijft Nietzsche ook over een zwangerschap; er zal iets anders uit voort komen. Hij denkt in termen van een proces, maar is onduidelijk over hoe vast de uitkomst ligt.

Maleutek Nietzsche 2016-4